

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

STUDIE A KRÁTKÉ CLÁNKY

PŘEHLED VÝZKUMŮ 46

ISSN 1211-7250

ISBN 80-86023-71-0

130115280

PŘEDNÍ ZPRÁVA
NA STARÉM MĚSTĚ V LITOMĚŘI A MĚSTĚ PRAŽSKÉ
K ASPEKTŮM VÝZKUMŮ MĚSTY LITOMĚŘI

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ
BRNO 2005

PŘEHLED VÝZKUMŮ
VÝZKUMŮ
VÝZKUMŮ
VÝZKUMŮ

PŘEHLED VÝZKUMŮ NA MORAVĚ A VE SLEZSKU

PALEOLIT A MESOLIT

93 95458

BRNO 2005

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis, vydává Archeologický ústav Akademie věd České republiky Brno.
Peer-reviewed journal published by the Institute of Archaeology, Brno.

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttikay, Jiří A. Svoboda, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Jaroslav Tejral

Výkonná redakce
Assistant Editors

Dana Gregorová, Balázs Komoróczy, Rudolf Procházka,
Lubomír Šebela, Petr Škrdla

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR
Královopolská 147, 612 00 Brno
E-mail: pv@iabrno.cz
<http://www.iabrno.cz/3cacz.htm>

Vychází jednou ročně/Published yearly

ISSN 1211-7250

ISBN 80-86023-71-0

Copyright © 2005 by the Archeologický ústav AV ČR Brno, and by the authors.

Tisk/Print Gloria Rosice

Pokyny pro autory na internetové stránce <http://www.iabrno.cz/3ca1cz.htm>
Instructions to authors on internet pages

Literatura

- ed. Konečný, P. – Michna, P. 1996: Seznam nemovitých kulturních památek Olomouce, Olomouc, s. 80–81.
- Kuch-Breburda, M. – Kupka, V. 2003: Pevnost Olomouc, Architektura militaris, Pevnost, 23, Dvůr nad Labem.
- Kupka, V. 2004: Olomoucká bastionová pevnost v letech 1655–1815, in: Olomoucká pevnost, Olomouc, s. 27–41.
- Zatloukal, P. 1981: Olomoucká architektura let 1850–1950 a její význam v obraze města, Zprávy Krajského vlastivědného muzea v Olomouci, 213, 1–15.
- Zatloukal, R. 2004: Olomoucká pevnost ve světle archeologických nálezů, in: Olomoucká pevnost, Olomouc, s. 7–16.

Resumé

Olomouc (Bez. Olomouc). Hynaisova Strasse. Neuzeit. Fortifikation. Rettungsgrabung.

Olomouc (Bez. Olomouc). Bezručova Strasse. Neuzeit. Fortifikation. Rettungsgrabung.

OLOMOUC (k. ú. Neředín, okr. Olomouc)

„Letiště“. Středověk. Novověk. Sídliště. Záchranný výzkum.

V červenci až září 2004 byla v rámci záchranného archeologického výzkumu na stavbě R 3508 (Slavonín – Křelov) zkoumána polykulturní lokalita označovaná pracovním názvem „Neředín 1“. Na skryté ploše s rozlohou 2,8 ha bylo prozkoumáno 146 objektů. Skrytá plocha má tvar protáhlého obdélníka a protíná západní okraj olomouckého letiště v ose betonové přistávací dráhy (S-J). Téměř úplná absence datovacího materiálu dovolila kulturně určit jen 28 objektů (19,1 %).

Ve dvou sloupových jamkách byly nalezeny středověké střeby (obj. č. 94 a 100). Nejeden se určitě o klasické osídlení, ale tyto nálezy lze ztotožnit se zemědělským obhospodařováním okolních pozemků.

Nejmladší perioda „osídlení“ lokality se vztahuje k novověku (20. století). Na ploše výzkumu byly zachyceny dvě vyšší struktury a tři samostatné objekty tohoto datování. První struktura č. 1 (obj. 16–26) je tvořena řadou čtvercových sloupových jamek s orientací V-Z. Nachází se na okraji pozemku letiště a je ji tedy možné ztotožnit s jeho oplocením ve 20. století. Druhá struktura leží na JZ okraji zkoumané plochy a představuje soustavu tří čtvercových sloupových jamek seskupených do trojúhelníku okolo centrálního sloupu (obj. č. 119–122). S největší pravděpodobností se jedná o pozůstatky signalizačního sloupu postaveného na počátku 20. století na okraji zdejšího dělostřeleckého cvičiště rakousko-uherské armády (2. dělostřeleckého polního pluku a 46. domobranec divize polních houfnic). Další novověké objekty jsou: polní cesta (obj. č. 138), jáma vyplněná kameny a cihlami (obj. č. 145) a mělký lineární výkop, snad zákop, vyplněný komunálním odpadem (obj. č. 1).

Lokalita je situována na svahu obráceném k severu s nadmořskou výškou 246 – 256 m. Naleziště lze identifikovat v mapě MZ 1:10 000, list 24-22-19, v souřadnicích Z s.č.: J s.č. – 50 mm : 159 mm, 59 mm: 106 mm, 68 mm: 107 mm, 56 mm: 159 mm.

„V utopeném“. Starší doba hradištní. Sídliště. Záchranný výzkum.

V listopadu 2004 byly v rámci dohledů na skrývkách rychlostní komunikace R 3508 (Slavonín – Křelov) prozkoumány dva sídlištní objekty ze starší doby hradištní. Tato dosud neznámá lokalita byla pracovním názvem označena jako „Neředín 2“. U sídlištního objektu č. 1 se jednalo o zásobní jámu, která nebyla pro vysokou hladinu spodní vody dozkoumána až na dno. Druhý objekt (č. 2) představuje mělkou pravidelnou oválnou jámu typickou pro zmíněné období, vyplněnou velkým množstvím kamenů a keramiky.

Lokalita je situována na levém břehu Křelovského potoka s nadmořskou výškou 245 m. Naleziště lze identifikovat v mapě MZ 1 : 10 000, list 24-22-19, v souřadnicích Z s. č.: J s. č. – 12 mm : 242 mm.

Marek Kalábek, AC Olomouc

Resumé

Olomouc (Kataster Neředín, Bez. Olomouc). „Letiště“. Mittelalter. Siedlung. Neuzeit. Millitärische Anlage. Rettungsgrabung.

Olomouc (Kataster Neředín, Bez. Olomouc). „V utopeném“. Burgwallzeit. Siedlung. Rettungsgrabung.

OLOMOUC (k. ú. Řepčín, okr. Olomouc)

„Horní nivy“. 1758/1945. Opevnění. Záchranný výzkum.

V říjnu až listopadu 2004 proběhla 1. etapa záchranného archeologického výzkumu na velké polykulturní lokalitě na stavbě R 3508 (Slavonín – Křelov). Na lokalitě pracovním názvem označené jako „Řepčín 1“ byl prozatím prozkoumán 1 ha intenzivně osídlené plochy (z 5 ha) s 199 sídlištními objekty a 2 hroby datované do eneolitu, mladší doby bronzové a novověku (viz v příslušných kapitolách).

Leteckým snímkováním skryté plochy byl v trase silnice identifikován lineární útvar protínající lokalitu od severu k jihu (obr. 28). Objekt má podobu velkého V vybihajícího z hlavní trasy směrem na západ. Sondáží se zjistilo, že jde o mělký příkop – zákop, který snad můžeme ztotožnit buď s obranným postavením pruské armády vybudovaném v rámci obléhání

Obr. 28. Letecký snímek lokality Olomouc-Řepčín s půdorysem novověkého opevnění.
Flugzeugsaufnahme von Olomouc-Řepčín mit dem Grundriss der neuzeitlichen Befestigung.

Olomouce v květnu 1758, nebo se zákopovými pracemi německé armády na jaře 1945.

Jedná se o malé návrší mezi Neředínem a Křelovem nad mělkým údolíčkem otevřeným na východ do údolí řeky Moravy. Prozkoumaná část lokality má nadmořskou výšku 250–251 m a lze ji identifikovat v mapě MZ 1:10 000, list 24-22-19, v souřadnicích Z s. č.: J s. č. – 20 mm : 350 mm, 25 mm : 345 mm, 45 mm : 350 mm a 42 mm : 355 mm.

Marek Kalábek, AC Olomouc

Resumé

Olomouc (Kataster Řepčín, Bez. Olomouc). „Horní nivy“. Neuzeit – 1758/1945. Militärische Anlage. Rettungsgrabung.

OLOMOUC (k. ú. Slavonín, okr. Olomouc)

„Pod Vlachovým“. Raný středověk – středohradištní období. Sídliště. Záchranný výzkum.

V měsících říjnu a listopadu proběhla první etapa záchranného výzkumu před stavbou připravovaného rozsáhlého areálu zábavního parku Haná. Mimo jiné (viz kapitola Doba římská a stěhování národů) byla odkryta část rozsáhlého slovanského sídliště rámcově ze středohradištního období. Mezi rozptýlenými objekty převládají hlubší zásobnicové jámy, často se zlomky kamenných žernovů, ojedinělý je nález mělce uloženého lidského kostrového pohřbu s dvojicí ostruh. Výzkum na lokalitě bude pokračovat v rámci dalších etap i v roce 2005.

David Parma, ÚAPP Brno

Resumé

Olomouc (k. ú. Slavonín, okr. Olomouc). „Pod Vlachovým“. Mittlere Burgwallzeit. Siedlung. Rettungsgrabung.

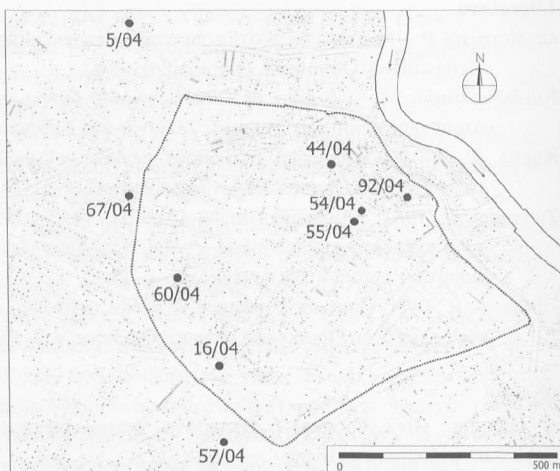
OPAVA (k. ú. Opava-střed, okr. Opava)

Ostrožná ulice, parcela č. 381/1. Středověk – novověk (13.–20. století). Město. Záchranný výzkum.

V dubnu roku 2004 proběhl záchranný výzkum realizovaný v návaznosti na projekt dokončení pěší zóny na Ostrožné ulici (NPÚ Ostrava akce č. 16/04). Lokalita se nachází v jižní části historického jádra města Opavy, na jižním konci Ostrožné ulice, v místě bývalé parkovací plochy před budovou Komerční banky (dříve pobočky Státní banky československé), přímo v linii původního středověkého městského opevnění.

V prostoru stavební jámy pro základ nově budované kašny a pro přeložku plynového potrubí (STL) bylo postupně odkryto několik souvrství a průběh masivních kamenných i kombinovaných (kámen, cihla) zdí. Většina těchto situací byla narušena recentními liniovými výkopy pro inženýrské sítě, výrazný předěl v náleзовé situaci představoval zejména výkop pro kanalizační potrubí. Na základě částečného plošného odkryvu a dokumentace několika profilů lze proto předložit pouze základní přehled zjištěných situací, vzhledem k značně omezenému náleзовému fondu v některých případech bez možnosti přesného časového zařazení.

K nejstarším situacím zjištěným na lokalitě patří část liniového výkopu východo-západní orientace k. 509, zachyceného v podobě severní stěny svažující se pod úhlem cca 40°, a vrs-

Obr. 29. Opava, k. ú. Opava-střed a Opava-Předměstí. Lokalizace archeologických akcí realizovaných v r. 2004 NPÚ – ÚOP v Ostravě. Opava, Kat. Opava-střed, Opava-Předměstí. Lokalisierung der Rettungsausgrabungen im Jahre 2004.

tev s výrazným sklonem k. 146 a k. 147, které tvořily spodní část jeho zásypu. Keramický materiál pocházející z těchto vrstev, dochovaný v poměrně velkých zlomcích, lze obecně zařadit do 13. století, vzhledem k přítomnosti vyšších římsových okrajů snad do jeho první poloviny. S jistou dávkou pravděpodobnosti můžeme tuto situaci interpretovat jako horní část původního středověkého příkopu, navazujícího na hlavní hradební zeď, nacházející se zřejmě v prostoru dnešní Beethovenovy ulice.

Po rozšíření hradebního systému došlo k částečnému zasypání původního příkopu. Do k. 146 a k. 147 byl vyhlouben základový vkop, do něhož byla založena kamenná parkánová zeď k. 900 (k. 901, k. 907) a k. 902 o šířce cca 1,4 m. Původně propojené zdivo vytvářelo v severozápadním rohu nároží z pravidelně opracovaných kamenů, jeho zalomení lze pravděpodobně vysvětlit napojením parkánové zdi na systém Hradecké brány. V dochovaném zdivu se daly rozlišit tři pásy výstavby. Tento předpoklad potvrdil i plošný odkryv, zachycující dvě šterkopisčité vrstvy s příměsí malty k. 139 a k. 145, které představovaly pochozí horizonty při stavbě zdiva. Prostor „uvnitř hradeb“, tedy severně a východně zdiva, byl dorovnán až po hranu původního příkopu vrstvami na bázi přemístěného podloží, úroveň tehdejšího povrchu pravděpodobně tvořila vrstva k. 139. Prostor „vně hradeb“ zůstal nezasypan, v těchto místech lze očekávat příkop či snížený terén navazující bezprostředně na parkánovou zeď.

Dalším rozšířením hradebního systému byla stavba navazující ze západní strany na parkánovou zeď. Jejím pozůstatkem jsou zdiva k. 904 a k. 905 vystavěná nad úrovní k. 139 v podobě skládaného kombinovaného (kámen, cihla) líce a litého jádra s úlomky cihel, pod úrovní k. 139 pak v podobě základového kamenného zdiva prolitého maltou. Přizděny byly na dobře viditelnou spáru ke kamenné konstrukci parkánové zdi. Interpretace je vzhledem k neúplné náleзовé situaci obtížná. Ikonografické materiály nás informují o různé podobě